

Ontwikkelingsperspectiefplan.

Regelgeving en voorbeeld.

Inleiding

Omdat LECSO verschillende vragen ontvangt naar voorbeelden van het ontwikkelingsperspectief (hoe hebben collega-scholen dit vormgegeven?) hebben we een inventarisatie gehouden onder de leden. Daarop hebben we een hoge respons gekregen (waarvoor hartelijk dank). Van 36 scholen hebben we voorbeelden ontvangen van de manier waarop zij het ontwikkelingsperspectief voor hun leerlingen inrichten en vormgeven. Van beknopt tot zeer uitgebreid en al dan niet met handleiding of digitaal ondersteund en veelal ook ingebed in een uitgebreide leerlingvolgsystematiek.

Dit schrijven is mede gebaseerd op de verkregen informatie.

Deze notitie start met de tekst van de AMvB en de toelichting daarop, die de inhoud van het OPP bepaald. Vervolgens wordt een voorbeeldmodel gepresenteerd met een korte bijlage. Dit model is gecheckt op de minimaal aanwezige informatie op basis van de wetgeving (uitstroomprofiel en onderbouwing daarvan met minimaal belemmerende en bevorderende factoren). Daarnaast zijn de aandachtspunten verwerkt die de inspectie hanteert bij haar beoordeling van kwaliteitsaspect 2 van het waarderingkader. Ook beperking van de administratieve last is een belangrijk uitgangspunt geweest.

Het gaat om een voorbeeld en zo is het ook bedoeld. Dat betekent ook dat dit model niet zaligmakend is maar mogelijk wel als leidraad kan dienen bij het vormgeven van een eigen model of als check op een bestaand model. Het dient te worden aangepast aan de eigen situatie.

Uiteraard gaat het ook niet alleen om een model maar vooral om de manier waarop het OPP wordt gehanteerd en sturend is in het onderwijsaanbod voor de leerling. We verwijzen daarvoor naar de handreiking die alle scholen ontvangen van de PO-Raad.

In februari 2017 is deze notitie en het voorbeeld aangevuld met de eis tot ondertekening van het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief door ouders (m.i.v. 1 augustus 2017).

Namens het LECSO-team
Corine van Helvoirt

Versie februari 2018

Tekst AmvB:

Titel IIA. Ontwikkelingsperspectief

Artikel 4. Inhoud ontwikkelingsperspectief speciaal onderwijs

1. Voor een leerling in het speciaal onderwijs bevat het ontwikkelingsperspectief, bedoeld in artikel 41a van de wet, ten minste informatie over naar welk uitstroomprofiel van het voortgezet speciaal onderwijs, bedoeld in artikel 14, eerste lid, van de wet, uitstroom van de leerling wordt verwacht dan wel of uitstroom naar het reguliere voortgezet onderwijs wordt verwacht, en de onderbouwing daarvan.
2. De onderbouwing bevat ten minste een weergave van de belemmerende en bevorderende factoren die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling.

Artikel 5. Inhoud ontwikkelingsperspectief voortgezet speciaal onderwijs

1. Voor een leerling in het voortgezet speciaal onderwijs bevat het ontwikkelingsperspectief, bedoeld in artikel 41a van de wet, ten minste informatie over naar welk vervolgonderwijs, naar welke soort arbeid of naar welke vorm van dagbesteding uitstroom van de leerling wordt verwacht, en de onderbouwing daarvan.
2. De onderbouwing bevat ten minste een weergave van de belemmerende en bevorderende factoren die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling.

Vanaf augustus 2017: wordt aan artikel 41a van de WEC toegevoegd:

In artikel 41a wordt een bepaling opgenomen dat het ontwikkelingsperspectief een beschrijving van de individuele begeleiding aan de leerling bevat. Daarnaast wordt geregeld dat het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief pas wordt vastgesteld nadat daarover met de ouders overeenstemming is bereikt.

Toelichting bij AMvB

Dit besluit bepaalt welke informatie het ontwikkelingsperspectief, bedoeld in artikel 41a van de Wet op de expertisecentra, in ieder geval dient te bevatten. De verplichte onderdelen van het ontwikkelingsperspectief geven het onderbouwde perspectief aan van de leerling, waar de school met het onderwijs aan de leerling naar toewerkt.

De verplichte onderdelen van het ontwikkelingsperspectief zijn:

- De te verwachten uitstroombestemming van de leerling. Daarmee wordt in het speciaal onderwijs gedoeld op uitstroom naar één van de uitstroomprofielen in het voortgezet speciaal onderwijs of naar het regulier voortgezet onderwijs. In het voortgezet speciaal onderwijs heeft de uitstroombestemming betrekking op uitstroom naar middelbaar of hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, dan wel uitstroom naar arbeid (het kan hierbij gaan om de beschermde arbeidsmarkt, zoals bijvoorbeeld sociale werkvoorziening) of vormen van dagbesteding. In het OPP moet zijn opgenomen om welke vorm van voortgezet onderwijs, welke vorm van arbeid en welke vorm van dagbesteding het gaat.

- De onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming van de leerling. De onderbouwing van het ontwikkelingsperspectief bevat de samenhangende argumenten die relevant zijn voor het onderwijs en die daarmee de keuze onderbouwen voor een uitstroombestemming. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van de leerling in relatie tot de voor de uitstroombestemming vereiste kennis en vaardigheden. De onderbouwing bevat ten minste een weergave van de belemmerende en bevorderende factoren die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling. Het gaat hier om kindgebonden factoren en contextfactoren die het onderwijsproces kunnen beïnvloeden en die (mede) bepalen of een leerling een bepaalde uitstroombestemming kan bereiken. Bevorderende factoren zijn bijvoorbeeld motivatie, doorzettingsvermogen en een stimulerende thuisomgeving. Belemmerende factoren kunnen bijvoorbeeld het gevolg zijn van een handicap. Deze factoren vormen belangrijke bouwstenen in de onderbouwing van de keuze die wordt gemaakt voor de te verwachten uitstroombestemming van de leerling. Wanneer het bevoegd gezag het ontwikkelingsperspectief voor de eerste keer na inschrijving vaststelt, zal de onderbouwing een weergave zijn van de voor de uitstroombestemming relevante gegevens in de beginsituatie van de leerling, zoals die bijvoorbeeld blijkt uit het onderwijskundig rapport indien de leerling eerder onderwijs heeft gevolgd.
- De individuele begeleiding: Voor het (v)so is daarbij uitgegaan van de gedachte dat voor alle leerlingen een breed basisaanbod aan ondersteuning beschikbaar is. Deze ondersteuning is veelal opgenomen in het groepsplan. Een handelingsdeel is slechts vereist als de ondersteuning en begeleiding boven dit basisaanbod uitstijgt en specifiek is toegesneden op die individuele leerling. Ouders dienen in te stemmen met dit handelingsdeel.

Voor het overige deel van het ontwikkelingsperspectief, namelijk de verwachte uitstroombestemming en de onderbouwing daarvan, blijft de verplichting gelden dat hierover op overeenstemming gericht overleg met de ouders wordt gevoerd. Op deze onderdelen is geen overeenstemming met de ouders vereist. Het vaststellen hiervan is gebaseerd op onderwijskundige overwegingen, te vergelijken met bijvoorbeeld het advies dat een basisschool geeft over het vervolgonderwijs. Ook over dit advies behoeft met de ouders geen overeenstemming te worden bereikt.

Het ontwikkelingsperspectief speelt een centrale rol in het cyclische proces van planmatig handelen bij het onderwijs. Gedurende het onderwijsleerproces wordt de ontwikkeling van de leerling nauwkeurig gevolgd met behulp van de voortgangsregistratie. Ten minste jaarlijks evalueert het bevoegd gezag met de ouders het ontwikkelingsperspectief. Op basis van deze evaluatie treft het bevoegd gezag, indien nodig, extra maatregelen om de leerling op de koers richting uitstroombestemming te houden of stelt het ontwikkelingsperspectief bij.

Door gebruik te maken van de mogelijkheid om het ontwikkelingsperspectief bij te stellen, kan de school rekening houden met het feit dat leerlingen door omstandigheden een andere ontwikkeling kunnen doormaken dan zij aan het begin van de schoolperiode had verwacht. Bijstelling van het ontwikkelingsperspectief kan ook aan de orde zijn als eerder een lastige afweging nodig is geweest om te bepalen welke uitstroombestemming in het ontwikkelingsperspectief zou worden opgenomen.

Met name bij jonge kinderen kan de keuze lastig zijn. In de onderbouwing kan de school de gemaakte afweging dan weergeven, en kan zij bijvoorbeeld aangeven dat later – afhankelijk van de ontwikkeling – mogelijk een andere uitstroombestemming aan de orde zal zijn.

Naarmate de schoolloopbaan vordert en op basis van de verplichte voortgangregistratie meer gegevens beschikbaar komen over de ontwikkeling van de leerling, zullen de keuze voor een uitstroombestemming en de afweging daarbij eenduidiger zijn.

Dit besluit laat scholen de ruimte om in het ontwikkelingsperspectief verfijning aan te brengen binnen een uitstroombestemming. Zo zal het ontwikkelingsperspectief van een so-leerling eerst nog het uitstroomprofiel vervolgonderwijs als uitstroombestemming kunnen benoemen, en kan de school in een later stadium op het so de vo-schoolsoort aanduiden (bv. havo) als verwachte uitstroombestemming van de leerling. En zo zal voor een leerling bij aanvang in het vso in het ontwikkelingsperspectief ‘horeca’ als soort arbeid kunnen zijn opgenomen als verwachte uitstroom, en zal in een later stadium duidelijk kunnen zijn dat de vaardigheden en belangstelling van de leerling vooral op het terrein van de bediening liggen. In het ontwikkelingsperspectief kan dan uitstroom naar een functie op de arbeidsmarkt in de bediening worden opgenomen.

Op het ontwikkelingsperspectief is de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) van toepassing, omdat het gaat om de verwerking van persoonsgegevens in de zin van de Wbp, niet alleen om “gewone” persoonsgegevens, maar ook om bijzondere persoonsgegevens. Bijzondere persoonsgegevens in de zin van artikel 16 Wbp zijn onder andere gegevens betreffende iemands gezondheid. De Wbp verbiedt verwerking van dergelijke gegevens (artikel 16 Wbp), maar voor scholen geldt een uitzondering op dat verbod. Op grond van artikel 21, eerste lid, onder c, Wbp mogen scholen dergelijke gegevens verwerken voor zover dat met het oog op de speciale begeleiding van leerlingen of het treffen van bijzondere voorzieningen in verband met hun gezondheidstoestand noodzakelijk is.

Uit de Wbp volgt onder meer dat niet meer gegevens in het ontwikkelingsperspectief mogen worden opgenomen dan nodig (artikel 11 Wbp). Bij de onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming zal daar rekening mee moeten worden gehouden. Tevens zullen scholen technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen moeten nemen. Die maatregelen moeten mede gericht zijn op het voorkomen van onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens.

Ontwikkelingsperspectiefplan:

Naam leerling:

Geboortedatum:

Inschrijvingsdatum:

Klas:

Opgesteld d.d.:

Instroomprofiel	
Psychodiagnostische gegevens:	
Schoolverloop	
Didactisch startniveau	
• Taal	
• Rekenen	
• Technisch lezen	
• Begrijpend lezen	
• Wereldoriëntatie	
Nivo van sociaal-emotioneel functioneren	

	Beschermdende factoren	Belemmerende factoren
Intelligentieprofiel	-	-
Didactische ontwikkeling	-	-
Taak- en leergedrag	-	-
Sociaal-emotionele ontwikkeling/redzaamheid	-	-
Spraak-taalontwikkeling, communicatieve redzaamheid	-	-
Motorische ontwikkeling, medisch / lichamenlijk	-	-
Gezin / woonsituatie / hulpverlening	-	-

Uitstroombestemming	
Uitstroombestemming	b.v. Vervolgonderwijs, VMBO-t b.v. Arbeidsmarktgericht, horeca b.v. Dagbesteding, arbeidsmatig b.v. Regulier, niveau leerjaar 5
Tijdsbestek	b.v. 4 leerjaren
Leerroute	
Onderbouwing uitstroombestemming, leerroute en tijdsbestek op basis van het integratieve beeld:	

Leerlijn					
arrangement	Rek/wis	Spelling	Technisch lezen	Begrijpend lezen.	leergebiedoverstijgende kerndoelen
Gevorderd					
Basis					
Intensief					

Interne / externe ondersteuning (afwijkend van het groepsplan): (b.v. remedial teaching, logopedie, fysiotherapie, ergotherapie, creatieve therapie, speltherapie...)
<i>Handtekening ouders:</i>

Inbreng/zienswijze ouders en/of leerling:

Met ouders/verzorgers/leerling besproken d.d.:	
Ouders / verzorgers/leerling	vertegenwoordiger bevoegd gezag
handtekening	handtekening

Evaluatie d.d.:
Conclusie: (beredeneerd op basis van de ervaringen en opbrengsten o.b.v. de leerroute/leerlijnen/toetsen en geboden ondersteuning):

Bijstelling OPP: ja/nee

Toelichting:

Ontwikkelingsperspectief:

Het ontwikkelingsperspectief geeft aan wat de school verwacht dat een leerling gaat leren op school. Het ontwikkelingsperspectief bevat dan ook meteen de doelstellingen voor alle leergebieden die een leerling moet beheersen om door te kunnen stromen naar het type voortgezet onderwijs dat de school met deze leerling denkt te kunnen bereiken. Het ontwikkelingsperspectief wordt op advies van de CvB vastgesteld door het bevoegd gezag (artikel 41a lid 1 WEC).

Uitgangspunt van de inspectie is dat de eerste periode dat de leerling onderwijs op de school ontvangt op basis van de inschaling op een route een inspanningsverplichting is van de school. Naarmate de leerling langer op school zit verandert het Ontwikkelingsperspectief van een inspanningsverplichting in een resultaatsverplichting. Naarmate een leerling langer op school zit zijn er meer gegevens beschikbaar, o.a. op basis van het leerlingvolgsysteem, en kan dus een nauwkeurigere inschatting worden gemaakt. Ook hanteert de inspectie binnen scholen voor speciaal onderwijs een alternatief voor het vermelden van de uitstroombestemming. Voor leerlingen die instromen in een *kleutergroep of een onderbouwgroep (tot 8 jaar)* volstaat het vermelden van een *verwacht instroomniveau in de middenbouw* d.w.z. op achtjarige leeftijd als alternatief voor het ontwikkelingsperspectief. De school mag er natuurlijk ook voor kiezen om al wel vanaf de onderbouw een ontwikkelingsperspectief te formuleren. Na de leeftijd van acht jaar moet de school het uitstroomniveau en de uitstroombestemming aangeven (bv Vervolgonderwijs: vmbo t). Voor leerlingen die in het vso zitten gaat de inspectie er vanuit dat de school vanaf het begin al een uitstroomprofiel formuleert in termen van uitstroombestemming en uitstroomniveau (bv mbo 2). Het is de eerste twee jaar een inspanningsverplichting en geen resultaatverplichting om dit geformuleerde ontwikkelingsperspectief te halen.

Instroomprofiel:

Het instroomprofiel betreft een bondige analyse van de voorhanden zijnde intakegegevens die van belang zijn om tot het formuleren van een (voorlopige) uitstroombestemming te komen en een inschatting te kunnen maken van het leerstofaanbod dat passend en nodig is.

De ontwikkelingsgebieden die bij de belemmerende en bevorderende factoren worden beschreven zijn mede afhankelijk van aard en ernst van de beperking en de leeftijd van het kind/de jongere en zullen passen bij de manier waarop de school gewoon is te rapporteren.

Uitstroombestemming:

Uitstroomniveaus zijn gelijk aan de instroomeisen die gelden voor verschillende vormen van het voortgezet onderwijs. Voor VMBO-T gelden andere eisen dan voor het Praktijkonderwijs of voor de Havo. Aan het eind van de basisschool kan een leerling dan ook uitstromen op verschillende uitstroomniveaus. Bijvoorbeeld op uitstroomniveau Praktijkonderwijs, VMBO-T of HAVO. Het vervolg zelf, heet ook wel de *uitstroombestemming*. Het is de plek waar een leerling na uw school naartoe gaat. Het ontwikkelingsperspectief komt dus eigenlijk overeen met een uitstroombestemming: het is een inschatting van de school waar een leerling ná de school naartoe zal gaan. Ook dient daarbij het tijdsbestek te worden aangegeven waarbinnen verwacht wordt de uitstroombestemming te behalen.

Hier wordt dus aangegeven welke uitstroombestemming de leerling verwacht wordt te behalen op basis van het integratieve beeld uit de intakegegevens. De onderbouwing van het ontwikkelingsperspectief door de CvB bevat de samenhangende argumenten die relevant zijn voor het onderwijs en die daarmee de keuze onderbouwen voor een uitstroombestemming'. In dit perspectief moeten ook de geformuleerde belemmerende en bevorderende factoren staan. Deze factoren moeten relevant zijn voor het onderwijs op de school.

Leerroute:

De verwachte uitstroombestemming impliceert en bepaald eindniveau (leerrendement) en de leerling dient dus in de leerroute te worden geplaatst die daartoe leidt.

Dit is uiteraard mede afhankelijk van de doelgroep binnen de school. Zo zal een school voor zmlk leerroutes hanteren naar arbeid, arbeidsmatige dagbesteding en activerende dagbesteding

De uitstroombestemming bepaald dan de leerroute voor de leerling.

Leerlijn:

Om leerlingen in te delen op een leerlijn, kijkt een school welk niveau de leerlingen beheersen. Een school doet dit door toetsen af te nemen die landelijk genormeerd zijn wanneer deze beschikbaar zijn voor de doelgroep. Deze toetsen zijn gekoppeld aan de leerlijnen binnen de leerroute en geven het niveau aan waarop een leerling functioneert per vakgebied. Afhankelijk van dat niveau wordt de leerling geplaatst in het arrangement dat hij/zij nodig heeft (basis/intensief of gevorderd) om uiteindelijk het vereiste niveau dat hoort bij de uitstroombestemming ook te behalen. Deze arrangementen staan beschreven in het groepsplan en vormen geen onderdeel van het ontwikkelingsperspectiefplan (maar dienen dus wel uitgewerkt te zijn in een onderliggend document).

Extra ondersteuning :

Hier wordt de individuele ondersteuning van de leerling beschreven, voor zover geen onderdeel van het groepsplan en ingezet ten behoeve van het bereiken van de uitstroombestemming. Als de inzet van R.T. onderdeel is van het intensieve arrangement voor rekenen hoeft het hier niet apart opgenomen te worden. Het kan hier gaan om zowel intern als externe deskundigen waarbij kort wordt aangegeven wat de inhoud is van de extra ondersteuning die wordt geboden en welk doel dit dient. Ook indien er sprake is van afwijking van de onderwijstijd wordt dat hier genoteerd.

Dit onderdeel heeft instemming van de ouders.

Evaluatie:

Het CvB dient minimaal eenmaal per jaar het OPP te evalueren en daarvan verslag te doen aan het bevoegd gezag (art. 40b, lid b WEC). Daarbij beredeneerd de CvB op basis van de beschikbare ervarings- en opbrengstgegevens of het OPP al dan niet bijstelling behoeft. Het betreft zowel de geformuleerde doelen als ook het totaalbeeld zoals beschreven in het OPP. Indien het OPP wordt bijgesteld wordt hierover op overeenstemming gericht overleg met de ouders gevoerd.